

Araştırma Makalesi
Research Article

Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Yıl: 2019 Cilt-Sayı: 12(3) ss: 328-337

Academic Review of Economics and Administrative Sciences
Year: 2019 Vol-Issue: 12(3) pp: 328-337

<http://dergipark.gov.tr/ohuiibf/>

ISSN: 2564-6931

DOI: 10.25287/ohuiibf.462023

Geliş Tarihi / Received: 20.09.2018

Kabul Tarihi / Accepted: 01.08.2019

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÜNÜMÜZ VE GELECEK ALGISI: İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Oğuzhan AYTAZ¹
Şerife SOYLU²

Özet

İnsanların yaşam sürecinde davranışlarına yön veren en önemli konulardan birisi gelecek düşüncesidir. Bireyi motive eden ve daha gayretli çalışmasını sağlayan faktörlerin ortaya çıkarılması günümüz yönetici ve eğitimcilerinin ana uğraşları arasında yer almaktadır. Bununla birlikte gelecekle ilgili olumsuz düşünceler, bireyin kapasitesinin altında çaba göstermesine neden olmaktadır. Gelecek algusu gençlerin davranış, tutum ve kişiliklerinin oluşumu açısından önemli bir etkiye sahiptir. Gençleri motive eden ve demoralize eden konular, fırsat ve tehdit algılamaları bu açıdan değerlendirilmesi gereken konular arasında yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı işletme bölümü öğrencilerinin gelecek kaygı ve beklentilerine ilişkin öne çıkardıkları kavram ve konuları tespit etmektir. Araştırma kapsamında öğrencilerin gelecekle ilgili kaygı ve beklentilerine yönelik açık uçlu sorulara yanıt aranarak verilen cevaplar İçerik Analizi Yöntemi ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin geleceğe yönelik en büyük kaygılarının işsizlik algusu olduğu, bununla birlikte paradoksal olarak gelecekte beklentilerinin oldukça yüksek ve olumlu olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda gençlerin günümüzde yaşadığı sorunlar ve stres kaynaklarına karşı en önemli destekçilerinin aileleri olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : İşletme, Gençlik, Gelecek, Eğitim, İçerik Analizi

Jel Sınıflandırılması : M10, J1, I21.

* Bu makale, 25-29 Ekim 2017 tarihleri arasında Muğla'da gerçekleştirilen 2. Uluslararası Gençlik Araştırmaları Kongresi'nde sözlü olarak sunulan özet bildirinin genişletilmiş ve güncellenmiş halidir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, oguzhanaytar@hotmail.com, ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3799-0952>

² Arş., Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, serifesoylu3406@gmail.com, ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2960-2606>

PERCEPTIONS ON TODAY AND FUTURE OF UNIVERSITY STUDENTS: A RESEARCH ON STUDENTS OF BUSINESS ADMINISTRATION

Abstract

One of the most important issues that directed people's behaviour is their future thinking in their lifetime. It is among the main challenges of today's managers and educators that identifying factors that motivate and work individuals more diligently. At the same time negative thoughts about the future causes to work under the capacity of the individual. The future has a significant impact on the formation of behaviour, attitudes and personalities of young people. In this respect issues that motivate and demoralize, opportunities and threat perceptions are among the issues of young people to be evaluated. The purpose of this study is to expose the concepts and issue about they care about the future fear and expectations of department of business administration students. In this study search for answers with open-ended questions about the future fear and expectations of students, answers evaluated by the Content Analysis Method. At the end of the research the greatest concern of the students is the phenomenon of unemployment for the future however, paradoxically, the expectations of the future were found to be quite high and positive. At the same time, today it was determined that the most important supporters of the youth were the families against the problems and sources of stress.

Key Words : Business, Youth, Education, Content Analysis

Jel Classification : M10, J1, I21.

GİRİŞ

Gelecek olgusu bireysel açıdan ideali, mutluluğu, yaşam amacını ve daha güzel günleri çağrıştırmaları açısından önemli bir motivasyon kaynağıdır. Bilinçli ve sağlıklı bireyler gelecekteki amaçlarına ulaşmak için sorumluluk üstlenerek çaba harcarlar. Bu eylemlerin asıl amacı geleceği kurgulayarak hayat sürecindeki belirsizlik ve riskleri en aza indirmeye çabasıdır. Birey açısından gelecek kavramının en fazla önem taşıdığı fizyolojik dönem, gençlik olarak ifade edilen dönemdir. Gençlik üzerine yapılan tanım ve atıfların toplumsal açıdan coğrafik, sosyal, siyasal ve kültürel etkilere göre şekillendiği söylenebilir (Göktolga ve Batar, 2017: 41). Gençlik bir toplumun tarihsel açıdan sosyal ve kültürel yapısını yansıtır (Zencirkıran, 2017: 314).

Gençlerin gelecek açısından önem verdikleri ve en büyük kaygı nedenleri eğitim, meslek, kariyer ve işsizlik gibi konular olarak sıralanmaktadır. Özellikle işsizlik kavramı, uzun vadeli ve makro ölçekli bir konu olmasına rağmen dünya genelinde gençlerin gündem konusu olmaya devam etmektedir. Yeni iş imkanlarının yaratılamaması, eğitim ve iş gereklilikleri arasındaki ilişkinin sağlıklı kurulamaması, işgücü arz ve talebi arasındaki dengesizlikler gelecek açısından genç bireyleri etkileyen en önemli konular arasında yer almaktadır (Aydın, 2017: 3). Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de genç işsizlik sorunu ülke yönetiminin en önemli sorunları arasında yer almaktadır (Bayraktar ve İncekara, 2013: 17).

Gençlerin yaşadığı sorunlar ve geleceğe ilişkin beklentileri hem onların ruh sağlığı ve mutlulukları, hem de yaşadıkları çevrenin gelişimi ve değişimi açısından önem taşımaktadır (Yavuzer vd., 2005: 94). Toplumsal açıdan bakıldığında gelecek kavramı, bir toplumun yetiştirdiği genç nüfus potansiyelinin nicel ve nitel özelliklerini ifade eden bir olgudur. Toplum gençliği; sosyal, siyasal ve kültürel değerlerin aktarıcısı ve geleceğinin garantisi olarak konumlandırılmaktadır (Göktolga ve Batar, 2017: 39).

Geleceğin, gençlerin ve genel olarak toplumun beklentilerini karşılama amacıyla gençlerin eğitime yönelik ciddi yatırımlar yapılmaktadır. Eğitim stratejileri, eğitim kurumlarının işlevi ve niteliği günümüzün en güncel konuları arasında sayılmaktadır (Tunalı ve Kiraz, 2017:53). Genç nüfus sayısının artışına rağmen gerekli adımların atılmaması, ülkemizde gençlere yönelik politikalar ve uygulamaların hayata geçişini azaltmıştır. Özellikle sınavların sistematik ve kurumsal yapıya kavuşması ile eğitim niteliğinin istenen düzeye taşınması en önemli tartışma alanları arasında yer almaktadır.

Sosyal ve çalışma hayatında eğitilmiş bireylerin diğer bireylere göre olaylara farklı açılardan bakabilme ve daha fazla değer yaratma potansiyeli bulunmaktadır (Arık ve Seyhan, 2016: 2228). Dolayısı ile eğitimin bireyler açısından taşıdığı önem toplumsal yaşamı da olumlu yönde etkilemektedir. Günümüzde bu gelişimi sağlayan en önemli aktörler yükseköğretim kurumlarıdır.

Üniversitelerin istenilen nitelikteki öğrencileri çekebilmesi ve gelecek için hazırlayabilmesi için stratejik düşünme ve davranma dışında sürekli iyileştirme ve geliştirme içerisinde olmaları gerekmektedir (Bakır vd., 2016: 97). Günümüzde üniversiteler, üniversite öğrencileri ve üniversite öğrencisi adayları gelecekte hakkında çok daha dikkatli ve titiz bir tutum sergilemektedirler. Örneğin 2018 yılı eğitim öğretim döneminde üniversite sınavına başvuru sayısı 2.381.412 ve bir örgün programa kayıt sayısı 710.982 iken, Türkiye'deki üniversiteler genelinde boş kontenjan sayısının 128.508 olduğu görülmektedir (YÖK, 2018). Gençler istedikleri okul, bölüm veya meslek uğruna riski göze alarak bir sonraki yılda yapılacak sınava odaklanmaktadır. Dolayısı ile eğitim kurumlarının rekabeti gelecek ile ilgili kaygı ve beklentileri daha karmaşık bir yapıya taşımaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu nitelikli genç potansiyeline rağmen bu fırsatın değerlendirilmesi konusunda ciddi sorunların bulunduğu görülmektedir. Değişimin çok hızlı yaşandığı günümüzde gelecek odaklı stratejilerin ve çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Tunalı ve Kiraz, 2017:53).

İnsanların gelişiminde doğru meslek seçimi ve bu doğrultuda almış oldukları eğitim yaşam kalitesiyle doğru orantılıdır. Bireylerin sahip olduğu kişisel özelliklerin bireyin iş hayatındaki başarısında önemli bir paya sahip olduğu bilinmektedir. Bireylerin mesleklerindeki başarı düzeyi sahip oldukları kişisel özelliklerin yanı sıra bireyin eğitim süreciyle de yakından ilişkilidir.

Üniversite yaşamının birey hayatında önemli bileşenleri bir araya getirme özelliğinin yanı sıra sahip olduğu potansiyel büyük ölçüde gelecekle bağlantılıdır. Üniversite yaşamının kendi yapısına bağlı bir takım olumlu yansımaları olduğu gibi gençlerin geleceğinde psikolojik bir takım olumsuz yansımaları da bilinmektedir. İnsanların yaşamlarının belirli süreçlerinde karşılaşmış oldukları olumsuz durumlar kaygıya ve yaşama olumsuz açıdan bakmalarına yol açmaktadır (Kula ve Saraç, 2016: 229). Bu bakış açısı insanların yaşam kalitelerine olumsuz yönde etki etmektedir. Öğrencilerin kişiliklerinin genel uyumu ile kaygı arasında ters yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bireylerin sahip oldukları kişisel özellikleri, aile yapıları ve yetiştikleri ortam gelecek kaygıları ve stresle mücadele yöntemleri arasında farklılık yaratmaktadır (Kara, 2009: 262).

Kaya ve Göktolga'nın (2014) araştırmasına göre üniversite öğrencilerinin sosyal ve ekonomik beklentiler konusunda oldukça olumlu ve iyimser görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Hayata güvenle bakma, gelecekte başarılı olma ve iyi bir iş sahibi gibi motive edici beklentileri olduğu tespit edilmiştir. Çağlar vd. (2012) sosyal kaygı ölçeği yardımıyla cinsiyet, akademik başarı, ebeveyn gelir ve eğitim durumu gibi değişkenlerin öğrencilerin kaygıları üzerindeki etkileri ve bu değişkenler arasında farklılığın bulunup bulunmadığı konusunda sonuçlara ulaşmış, sosyal kaygı ve sosyal kaçınma açısından örnekleme ilişkini değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Dünder vd. (2008), Yılmaz vd. (2014), Kula ve Saraç'ın (2016) yaptığı araştırmalara göre üniversite öğrencilerinin kaygı durumlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu araştırmalarda kız öğrencilerin günümüz kaygı durumlarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Arık ve Seyhan'ın (2016) yapmış olduğu araştırmada gençlerin kariyer planlamasında teknolojik farkındalık ve gelecek beklentisinin önemli değişkenler olduğu tespit edilmiştir.

I.ÇALIŞMANIN AMAÇ VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı işletme bölümü öğrencilerinin günümüze ve geleceğe ilişkin önemsendiği kaygı ve beklenti konularını tespit etmektir. Üniversite eğitim sürecinde motivasyon, yönetim ve organizasyon, davranış bilimleri, değişim yönetimi, kriz yönetimi, stratejik yönetim ve girişimcilik derslerini alan, bu konularla ilgili asgari bilgisi olan ve bu konularla ilişkili okumalar yapan öğrenci kitlesinin gelecek beklenti ve kaygı düzeyi önem taşımaktadır. Çalışma sonuçları işletme literatürüne hakim genç bireylerin günümüz ve gelecek açısından hangi sorun, kaygı ve umutlara sahip olduğunu gösterecektir.

II. YÖNTEM

Nitel araştırmalar veri analizinde çeşitlilik, farklılık ve inisiyatif gerektirir. Her nitel araştırma farklı birtakım özellikler taşımaktadır. Dolayısı ile araştırmanın amacı ve verilerin özellikleri uygun sistematik süreç için veri analiz planı gerektirmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 237). Nitel araştırmalarda potansiyel etik sorunlar tahmin edilmeli ve bu duruma göre plan yapılmalıdır (Creswell, 2018: 43). Nitel çalışmalar daha önce söylenmemişi, günlük hayatın içinde kaybolmuş olanı, derinlerde olanı öne çıkartmayı ve anlamlı hale getirmeyi amaçlamaktadır (Bal, 2013: 43). Nicel araştırmalar pozitif bilimin bir yansıması olarak gerçekliği nesnel bir olgu olarak kabul etmektedir. Gerçekliğin bireyden bağımsız ve kendine özel birtakım yasaları bulunmaktadır. Nicel araştırmalarda amaç kültür ve insandan bağımsız doğruları keşfederek evrensel yasalar oluşturmaktır. Nitel yaklaşımlar ise nicel yöntemlerin tersine gerçekliğin insan, kültür ve zaman gibi değişkenlere bağımlı olduğunu iddia etmektedir. Nitel araştırmacılara göre gerçeklik sürekli gelişen dinamik ve toplumsal bir olgudur (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 50).

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi birbirine benzeyen ve ilişkili verileri belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirerek üstü örtülü konuyu ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analiziyle daha ayrıntılı olarak yapılandırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 242). İçerik analizi yöntemi, bireyi görünmeden etkileyen faktörleri belirleyerek iletileni algılama sanatına benzetilmektedir (Bilgin, 2014: 1).

İçerik analizinin tarafsızlık, genellik ve sistematiklik olmak üzere üç önemli boyutu bulunmaktadır. Tarafsızlık boyutu, çalışmanın her bir bölüm ve aşamasının önceden belirlenmiş kural ve prosedürlere uygun olarak yürütülmesini ifade etmektedir. Çalışma amaçları doğrultusunda edinilen bulguların teorik ilgi ve bağlantısının kurulabilmesi genellik boyutunu ifade etmektedir. Sistematiklik ise kural ve prosedürlerin her bir konu ve bileşen için tutarlı bir şekilde uygulanmasını öngörmektedir. İçerik analizinde bulunması gereken en önemli özellik bilimsel yöntemlerin yazılı delillere dayanılarak uygulanmasıdır (Altunışık vd., 2010: 323). Bilimsel çalışmaların temel amacı toplumsal sorunlara, olgulara ve olaylara ilişkin faydalı bulgular ortaya koymaktır (Özdemir, 2013: 14).

II.I. Veri Toplama Aracı ve Veri Analizi

Sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda genellikle yapılandırılmış, sınırları belirli anket formlarından yararlanılmaktadır. Bu yöntemin en belirgin dezavantajı, katılımcıların öznel görüşlerini net olarak doğrudan aktarma imkanının bulunmamasıdır. Araştırma formunda demografik ve evet-hayır soruların yanı sıra klasik soruların yer aldığı iki bölüm bulunmaktadır. Bu iki bölüm birbirini tamamlar ve kontrol eder nitelikte tasarlanmıştır. Dolayısı ile gençlerin günümüz ve gelecekle ilişkilendirdiği kaygı ve beklentilerini sınırlandırmamak amacıyla açık uçlu sorular kullanılmıştır. Tablo 1'de öğrencilerin günümüz ve gelecek kaygı ve beklentilerini belirlemeye yönelik sorular tasarlanmıştır.

İçerik analizine imkan vermesi açısından açık uçlu soruların olabildiğince kapsamlı cümleler halinde yanıtlanması istenmiştir. Verilen cevaplar soru başlıkları altında gruplandırılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Günümüz ve Gelecek Algılarına Yönelik Açık Uçlu Sorular

GÜNÜMÜZ	Nasıl biri olduğunuza dair birkaç özelliğinizi belirtir misiniz?
	Şu anda sizde en fazla kaygı yaratan konu, olay veya sorun nedir?
	Şu andaki en büyük destekçiniz, motivasyon kaynağınız kim ya da nedir?
	Almış olduğunuz eğitimle ilgili en büyük eksiklik nedir?
	Almış olduğunuz eğitimle ilgili en büyük avantaj nedir?
GELECEK	Gelecekle ilgili en büyük korkunuz nedir?
	Gelecekte iyi bir iş sahibi olacağınıza/ hedefinize ulaşacağınıza /mutlu bir yaşam süreceğinize inancınız nedir?
	Gelecekle ilgili beklentilerinizin karşılanacağına inanıyor musunuz?
	Gelecekle ilgili amaçlarınıza ulaşabileceğinize inanıyor musunuz?
	Gelecek ile ilgili ülkenin siyasi ve ekonomik durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Araştırma kapsamında öğrencilerin günümüz ve gelecekle ilgili kaygı ve beklentilerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorulardan yararlanılmıştır. Araştırma formu iki bölümden oluşmaktadır. İçerik analizinin sonuçları birinci bölümdeki yapılandırılmış anket sorularıyla karşılaştırmalı analiz edilecektir. Bu sorulara verilen yanıtlardan elde edilen veriler frekans analizi ve betimsel analiz yöntemiyle incelenmiş daha sonra içerik analiziyle kavram tespiti yapılarak bütüncül bir yaklaşımla yorumlanmıştır.

II.II. Evren ve Örneklem

Bu çalışma kapsamında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari bilimler Fakültesi işletme bölümü son sınıf öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu öğrencilerin son sınıfta olmaları nedeniyle gelecek konusuna yönelik kaygı ve beklenti kavramları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma veri toplama sürecinin yaşandığı 2017 yılı bahar döneminde 252 İşletme bölümü dördüncü sınıf öğrencisi bulunmaktadır. Veri toplama sürecinin ilk aşamasında 15 kız, 15 erkek öğrenciye pilot bir uygulama yapılarak soru formunun ve sürecin ön izlemesi yapılmış, risk faktörleri belirlenerek soru formları revize edilmiştir. Örneğin kaygı kavramının doğru anlaşılmasıyla ilgili açıklamaya gerek duyulmuştur. Nihai soru formunun birinci sorusunda kaygı kavramının yerine korku kavramı kullanılmıştır. Gelecekle ilişkili kaygı ve beklentilerin net olarak belirlenmesi amacıyla açık uçlu sorular geliştirilmiştir.

III. BULGULAR

Araştırmada görüşlerine başvuru alan 252 öğrencinin 215 tanesinin anket formunun değerlendirilebilir nitelikte olduğu görülmüştür. Tek kelime cevaplı ve anlamsız cümle yapılarına sahip olan anket formları değerlendirilmeye alınmamıştır. Araştırma kapsamında demografik soru cevapları, öğrencilerin günümüz kaygı ve beklentilerine yönelik cevapları ve öğrencilerin gelecek kaygı ve beklentilerine yönelik cevaplarına yönelik analiz bulguları yer almaktadır.

III.I. Demografik Bulgular

Araştırma kapsamında görüşlerine başvuru alan öğrencilerin %53,5'i erkek, %46,5'i kadındır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %1,4'ü 20, %29'u 21, %36,6'sı 22, %18,3'ü 23, %7,7'si 24 yaşındadır. Öğrencilerin yaş dağılımı incelendiğinde en yoğun yaş aralığının 21-23 yaş aralığı olduğu görülmektedir. Tablo 2' de ayrıntılı bilgi yer almaktadır.

Tablo 2. Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	115	53,5
Kadın	100	46,5
Total	215	100,0
Yaş		
20	3	1,4
21	62	28,9
22	78	36,6
23	39	18,3
24	17	7,7
25	6	2,8
26	3	1,4
Diğer	6	2,8
Toplam	215	100

Anket formunun yapılandırılmış bölümünde öğrencilerin gelecek beklentisi, hayat amacı ve almış oldukları eğitimle ilgili görüşlerine başvurulmuştur. Öğrencilerin "Gelecekte umutlu musunuz?" sorusuna vermiş oldukları cevapların yüzde oranları şu şekilde sıralanmaktadır: umutlu görüş %54,9; umutsuz görüş %4,3; kararsız tutum %40,8'dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %97'si bir hayat amacının olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3. Hayata Bakış

Gelecekte umutlu musunuz?	Frekans	Yüzde
Her şey çok güzel olacak	118	54,9
Her şey çok daha kötü olacak	9	4,3
Nötr	88	40,8
Toplam	215	100,0
Hayat Amacınız Var mı?		
Evet	208	97,2
Hayır	7	2,8
Toplam	215	100,0

Araştırmada görüşlerine başvurulan işletme öğrencilerinin %27,5'inin almış olduğu eğitimden memnun olduğu, %33,1'inin memnun olmadığı, %38,7'sinin ise almış olduğu memnuniyet düzeyi ile ilgili kararsızlık yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Eğitime Bakış

Almış olduğunuz eğitimden memnun musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet	60	27,5
Hayır	71	33,1
Kararsızım	84	38,7
Toplam	215	100,0

Araştırmada görüşlerine başvurulan öğrencilerin hayata bakış ve eğitime bakış verileri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirildiğinde, eğitim memnuniyet düzeyinin gelecekle ilgili umutsuz ve kararsız tutumu beslediği tespit edilmiştir. Gelecekle ilgili umutsuz ve kararsız tutum belirten toplam 97 öğrenciden 82'sinin alınan eğitimden memnun olmayan ve bu konuda kararsız görüş belirten öğrencilerden oluştuğu tespit edilmiştir.

III.II. Öğrencilerin Günümüz Kaygı ve Beklentilerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin günümüz kaygı ve beklentilerine yönelik "Nasıl biri olduğunuza dair birkaç özelliğinizi belirtir misiniz?" sorusuna verdikleri cevaplar arasında en yoğun biçimde "çalışkan ama sabırsız", "zeki ama tembel", "azimli ama üşengeç" gibi ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Bu cevapların gelecekle ilişkili amaçlara ulaşmada birtakım bahanelerin veya sebeplerin ortaya atıldığı görülmektedir. Öğrencilerin gelecekleriyle ilgili sorumluluklarını yerine getirmediklerinin bilincinde oldukları görülmektedir. Dolayısı ile kendini geliştirme ve istenen niteliklere sahip olma konusundaki eksikliklere karşı birtakım kişisel argümanlar ileri sürmektedirler. Araştırmanın eğitime bakış bölümünde öğrencilerin almış olduğu eğitimin faydası ve memnuniyet düzeyi ile ilişkili kararsızlık yaşadığı (%38,7) tespit edilmiştir. Dolayısı ile açık uçlu sorulara verilen bu yanıtlardan bu kararsızlığın nedeni ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin "Şu anda sizde en fazla kaygı yaratan konu, olay veya sorun nedir?" sorusuna verdikleri yanıtların %58' inin (n:126) eğitim süreciyle ilişkili konular olduğu tespit edilmiştir. Bu konuların: vize ve final sınavlarının zorluk derecesi, okulu belirlenen süre dahilinde bitirememek, hocaların öğrencilere yaklaşımı konu başlıklarında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. İçerik analizi kapsamında tespit edilen bulgulardan bir diğeri ise gelecek korkusudur. Görüşlerine başvurulan öğrencilerin yanıtlarından %26' sını da (n:56) şu anda gelecekle ilgili mesleki ve ekonomik kaygı taşıdıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin karşılaştıkları zorluklarda başvurdukları destekçileri, yardımcıları, sorunlarıyla birinci dereceden ilgilenen ve motive eden bireylerin kim olduğu sorgulanmıştır. Araştırma kapsamında görüşleri alınan işletme öğrencilerinin %89'unun (n:196) en önemli destekçilerini aileleri olarak belirttikleri görülmüştür. Aile kapsamında en fazla atıf yapılan aile üyeleri anne, baba, ağabey ve abla şeklinde sıralanmıştır. Aile dışında öğrencilerin en önemli destekçilerinin arkadaş ve sevgili; motive kaynaklarının ise hocalar olarak belirtildiği görülmektedir.

Günümüzde işletme bölümü öğrencilerinin üzerinde durduğu en önemli eğitim eksikliğinin, pratik uygulama eksikliği olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin %73'ü (n:157) staj eksikliği, teori odaklı eğitim, iş hayatı eksikliği başlıkları altında pratik uygulama eksikliği sorununu dile getirmişlerdir. Alınan eğitimin avantajları arasında, hocaların danışmanlığı ve işletme bölümünün geniş bir alana hitap etme potansiyelinin ifade edildiği tespit edilmiştir.

III.III. Öğrencilerin Gelecek Kaygı ve Beklentilerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin gelecek kaygı ve beklentilerine yönelik "Gelecekle ilgili en büyük korkunuz nedir?" sorusuna verdikleri cevapların içeriği analiz edildiğinde, katılımcı görüşlerinin %92'lik (n:198) kısmında işsizlikle ilişkili ciddi bir endişenin yer aldığı görülmüştür. Gelecekle ilgili olarak olumlu düşüncelere sahip öğrencilerin işsizlik temasına karşı farklı stratejiler ve seçenekler üzerinde fikirlerini şekillendirdiği görülmektedir. Bu kapsamda stratejik yönetim, kriz yönetimi, değişim yönetimi, davranış bilimleri, karar destek sistemleri gibi ders konularının öğrencilerin geleceğe bakış açısında farkındalık yarattığı görülmektedir.

Öğrencilerin görüşlerinin büyük bölümünde işsizlikle ilgili bir korkunun yer almasına rağmen, öğrencilerin yarısından fazlası % 51,1'i (n: 110) gelecekte hedeflerine ulaşacağı, iyi bir iş sahibi olacağına ve mutlu bir hayat süreceğine inanmaktadır. Öğrencilerin %60'ı bu hayattan beklentilerinin karşılanacağına, %63'ü belirlediği kişisel amaçlarına ulaşacağına inanmaktadır. İçerik analizi sonucunda ortaya çıkan bulguların yapılandırılmış sorulara verilen yanıtlarla örtüştüğü görülmektedir. Öğrencilerin %54,9' unun her şeyin çok güzel olacağına ilişkin evet cevabı verdiği tespit edilmiştir.

Araştırma sürecinde görüş belirten öğrencilerin %40'lık (n: 86) kesiminin daha gerçekçi bir yaklaşıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu öğrenciler geleceklerinin ülke ekonomisi ve konjonktürel birtakım gelişmeler paralelinde şekilleneceğini belirtmektedirler. Sorumluluklarını yerine getirdikleri, bazı yetkinliklere ve özelliklere sahip oldukları, çevresel koşulların uygun olması neticesinde, belirli bir sürede istenilen amaca ulaşmanın mümkün olabileceğini ifade etmektedirler. Yine bu öğrencilerin iktisadi ve idari bilimler literatürü kapsamında almış oldukları derslerin görüşlerine yansıdığı görülmektedir.

Öğrencilerin gelecekte ülkenin siyasi ve ekonomik durumu hakkındaki görüşlerinin olumlu olduğu, katılımcıların %70'inin (n: 150) genel olarak ülke geleceğinden umutlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin "Gelecekte umutlu musunuz?" sorusuna yönelik yapılandırılmış soruya verilen kararsız (%40,8) cevaplarının açık uçlu sorularda pozitif dönüşüme dönüştüğü görülmektedir. Bu kapsamda katılımcı görüşleri içerisinde en fazla odaklanılan kavramların sırasıyla ülkenin genç nüfus potansiyeli, doğal kaynaklar, üretim, enflasyon, liderlik, büyüme, kriz ve tarım olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında açık uçlu sorulara cevap veren öğrencilerin %5'lik (n: 11) kısmının gelecekle ilgili her yönüyle karamsar bir tutuma sahip olduğu ve her şeyin günümüzden çok daha kötü olacağına yönelik görüşleri olduğu tespit edilmiştir. Araştırma formunun yapılandırılmış soru bölümünde "Her şey çok daha kötü olacak" ifadesine katılan öğrenci sayısının dokuz (%4,3) öğrenci olduğu ve içerik analizi sonucunda ortaya çıkan bulguların yapılandırılmış sorulara verilen yanıtlarla bu açıdan da örtüştüğü görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırmada gelecek kurgusuyla ilişkili stratejik yönetim, insan kaynakları yönetimi, kriz yönetimi, değişim yönetimi, kariyer yönetimi gibi dersler ve konuların işlendiği işletme bölümü öğrencilerinin günümüz ve gelecek algısı ve bu kapsamda kaygı ve beklentilerine ilişkin öne çıkardıkları kavram ve konular ele alınmıştır.

Gelecek sadece toplumsal başarı açısından düşünülmesi gereken bir fenomen değil, toplum varlığının teminatı olarak görülen gençliğin de en güncel sorunları arasında yer almaktadır. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan pek çok araştırmada stres kaynağı olarak gelecek kaygısının birinci sırada yer aldığı görülmektedir (Kara, 2009: 262).

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin geleceğe yönelik birtakım amaç ve hedeflerinin olduğu ve bunları gerçekleştirmenin, bu kaygıları gidermenin günümüzdeki bazı sorumluluk ve görevleri yerine getirmek olduğu bilincinde oldukları görülmektedir. Ancak araştırma kapsamında görüşlerine

başvurulan öğrencilerin nereden nasıl başlamaları gerektiği konusunda kafalarının karışık olduğu görülmektedir. Dolayısı ile gençlerin gelecek kurgusu ve kariyer planlarına ilişkin bilgilendirme, yönlendirme ve rehberlik faaliyetlerine önem verilmelidir. Gelecekle ilişkili konulara yönelik rehberlik faaliyetlerinin kurumsallaşması fayda sağlayacaktır.

Öğrencilerin günümüze ilişkin en büyük kaygılarının okulu bitirme ve sınavlarla ilgili düşüncelerinin olduğu, bu kaygıyı yenmenin yeterli çalışarak bu sınavlara hazır olma olduğunun bilincinde olmalarına rağmen atalet ve erteleme davranışı sergiledikleri görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin erteleme ve atalet gösterme davranışlarının irdelenmesi gerektiğini ve bu davranışların altında yatan nedenlerin tespit edilmesinin fayda sağlayacağı söylenebilir.

Gençlerin günümüzde yaşadığı sorunlar ve stres kaynaklarına karşı en önemli destekçilerinin aileleri olduğu tespit edilmiştir. Yirmi birinci yüzyılda üniversite gençliğinin desteklenmesi ve motive edilmesi konusundaki algı ve farkındalığın ülkemiz ve toplum açısından sevindirici ve umut verici bir tutum olduğu söylenebilir. Bu açıdan kültürel değerlerin gençliğin sorunları ve gençlerin gelecek algısı üzerinde etkin bir rol oynadığı söylenebilir. Çalışma farklı bölgelerdeki üniversite öğrencilerinin tutumları ya da öğrencilerin kültürel altyapı özellikleri üzerine kurgulanarak yapılabilir. Kültürel faktörlerin gençlerin gelecek algısı hakkındaki etki düzeyinin belirlenmesi literatüre katkı sağlayacaktır.

Yine öğrencilerin geleceğe yönelik en büyük kaygılarının işsizlik olgusu olduğu, bununla birlikte paradoksal olarak gelecekte beklenenin oldukça yüksek ve olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu yaklaşım sorumlulukların yerine getirilmesi durumunda, güzel bir geleceğin gençleri beklediği inancını ifade etmektedir. Nimet ve külfet dengesinin katılımcılar tarafından oldukça net bir şekilde benimsendiği, istendiği takdirde gerekenin fazlasıyla yapılarak başarının elde edileceği inancının güçlü olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., vd. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arık, N., & Seyhan, B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Planlamasında Teknoloji Bilgisi ve Gelecek Beklentilerinin Rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 7: 2218-2231.
- Aydın, A. (2017). Genç İşsizliği Sorununun Almanya ve Türkiye Mesleki Eğitim Sistemi Çerçevesinde Değerlendirilmesi, *Sosyal Güvençe Dergisi* (6), 11, 1-23.
- Bakır, N. O., Arslan, F., M. & Gegez, A., E. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Memnuniyet Oluşturan Unsurların Saptanması: Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğrencileri ile Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 38, Sayı 1: 93-125.
- Bal, H. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemi*, Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bayraktar, S., & İncekara, A. (2013). Türkiye'nin Genç İşsizlik Profili, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1: 15-38.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Çeviren: A. Budak, İ. Budak. Ankara: Siyasal Kitabevi
- Çağlar, M., Dinçyürek S., & Arsan N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygılarının Analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 106-116.

- Dündar, S., Yapıcı, Ş., & Topçu, B. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerine Göre Sınav Kaygısının İncelenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 28, Sayı 1: 171-186.
- Göktolga, O., & Batar H. (2017). Gençlerin Toplumsal, Kültürel ve Siyasal Hayata Katılımı: Malatya Kent Konseyi Gençlik Meclisi Örneği, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 5, (13), 39-51.
- Kaya, M., & Göktolga, Z. G. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Beklentisinin Yapısal Eşitlik Modeli ve Chaid Analizi ile Belirlenmesi: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, I, 127-139
- Kara, D. (2009). Eğitim-Öğretim Yaşantısında Stres Yaratan Faktörler ve Aile Özelliklerine Göre Öğrencilerin Stresle Başa çıkma Davranışlarının İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (22), 255-263.
- Kula, K. Ş., & Saraç, T. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygısı, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (33), 227-242.
- Özdemir, A. (2013). *Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar*. İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Tunalı, S., & Kiraz, E. (2017). Gelecek Üzerine Araştırma Yapma Yöntemlerinin Eğitim Araştırmalarında Kullanılması. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 31, 2: 41-54.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, İ., A., Dursun, S., Güngör, Güzeler, E., & Pektaş, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi: Bir Örnek Çalışma. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4 (4), 16-26.
- Yavuzer H., Demir, İ., Meşeci, F., & Sertelin Ç. (2005). Günümüz Gençliğinin Gelecek Beklentileri, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, 93-103
- YÖK (2018). *Yükseköğretim Kurulu 2018 Yılı Yükseköğretim Kurumları Sınavı Yerleştirme Sonuçları Raporu* Retrieved September 15 <http://yok.gov.tr/documents/10279/38728479/2018+YKS+Yerle%C5%9Firme+Sonu%C3%A7lar%C4%B1%20Raporu/>, Erişim Tarihi: 15.09.2018
- Zencirkıran, M. (Ed.). (2017). *Davranış bilimleri* (2nd ed.). Bursa: Dora Basım Yayın.